

Sygn. akt II CSK 405/21

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa M. A.
przeciwko B.
spółce komandytowej z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 22 grudnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt I AGa (...),

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w W., w sprawie z powództwa M. A. przeciwko B. sp.k. w W. o zapłatę, zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 50 055,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami (w wysokości obowiązującej przed wejściem w życie ustawy z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1830) od 9 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości równej

sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I) oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II).

Wyrokiem z 16 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 224 416,40 zł z ustawowymi odsetkami od 9 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz oddalił w całości apelację pozwanej (pkt 2).

W skardze kasacyjnej pozwana, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazała na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącej w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, powodujące jednocześnie rozbieżności w dotychczasowym orzecznictwie: 1. czy sąd orzekając może zupełnie pominąć przy ustalaniu stanu faktycznego kwestie bezsporne pomiędzy stronami, przyznane przez powoda i stronę pozwaną oraz ustalić stan faktyczny niezgodny z podstawowymi bezspornymi informacjami podanymi Sądowi przez obie strony; 2. czy namawianie klientów do wypowiedzenia pełnomocnictw i odejścia od pozwanej kancelarii może być potraktowane zgodnie z zapisami art. 354 § k.c. i czy takie działanie można uznać za wykonanie zobowiązania zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom (szczególnie w kontekście § 7 i § 8 umowy o współpracy)?; 3. czy za takie działanie może być uznane wynoszenie z kancelarii akt klienckich bez woli i zamiaru ich zwrotu?; 4. czy namawianie klientów do wypowiedzenia pełnomocnictw i odejścia od pozwanej kancelarii oraz zabór akt klienckich stanowi naruszenia art. 737 k.c., tj. odstąpienie bez uprzedniej zgody dającego zlecenie od wskazanego przez niego sposobu wykonania zlecenia?; 5. czy zabór akt klienckich (zabranie bez woli oddania) i nieprzyznanie się do tego (przemilczenie tego faktu) może być traktowane jako rażące naruszenie umowy o współpracy, a zatajenie tego faktu

przed kancelarią podczas podpisywania korzystnego dla powoda porozumienia jest działaniem podstępny w rozumieniu art. 86 k.c.?

W ocenie pozwanej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej jako obarczona nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym podlegała odrzuceniu.

Skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej uzależnione jest od zachowania przez skarżącego wymagań formalnych przewidzianych dla tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. W szczególności skarga kasacyjna musi spełniać wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 398⁴ § 1 k.p.c. Stosownie do tego przepisu powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części, przytoczenie podstaw kasacyjnych wraz z uzasadnieniem oraz wnioski o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia lub zmiany.

Skarżąca, wbrew treści art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c., nie oznaczyła zakresu zaskarżenia wyroku. Zakres zaskarżenia nie może być uzupełniany założeniem sądu, że odpowiada on wskazanemu przez stronę we wniosku zakresowi uchylenia orzeczenia. Określenie zakresu zaskarżenia oraz wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia stanowi bowiem przedmiot odrębnych wymogów formalnych skargi kasacyjnej, co oznacza, że strona powinna w obu tych kwestiach odrębnie sformułować własne stanowisko.

Spełnienie analizowanych wymagań nie może być uznane za nadmiernie skomplikowane lub kłopotliwe, gdyż wszystkie elementy konstrukcyjne, niepodlegające czynnościom zmierzającym do usunięcia braków, są klarownie wyliczone w art. 398⁴ § 1 k.p.c., jak również z powodu obowiązującego w postępowaniu kasacyjnym obowiązkowego zastępstwa stron przez profesjonalnych pełnomocników.

Z tych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., jako niespełniającą wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Jedynie na marginesie należy wskazać, że w judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z 26 września 2005 r., II PK 98/05, z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne

mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r. II CZ 102/02; z 28 marca 2007r. II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Skarżąca potraktowała zamiennie dwie powołane przesłanki przedsądu, do czego nie ma podstaw szczególnie w sytuacji, gdy istnienie przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. zostało uzasadnione rozbieżnościami w orzecznictwie. Skoro bowiem na tle wykładni przepisu powstały rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to znaczy, że zajął on już stanowisko w tej kwestii i to nie jeden raz. Nie można zatem budować w oparciu o te same wątpliwości istotnego zagadnienia prawnego, które charakteryzuje się tym, że jest nowe, jeszcze nierozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2016 r., I CSK 315/16, niepubl.). Obowiązkiem skarżącej jest wskazanie prawidłowej podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego dokonanie za nią wyboru w tym zakresie.

Jeśli zaś idzie o oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, to skarżąca ograniczyła swoje wywody tylko do przytoczonego stwierdzenia. Tymczasem

oczywista zasadność skargi musi być wykazana. Sama argumentacja towarzysząca podstawom skargi nie jest wystarczająca. Niezbędne jest wykazanie nie tylko naruszenia przepisów prawa, ale także rażącej postaci takiego naruszenia. Tylko wówczas można bowiem stwierdzić, że skarga kasacyjna jest „oczywiście uzasadniona”.